

פרק 14- מערך שיתוף הציבור בקביעת מדיניות הפיתוח**14.1 כללי**

המטרות והיעדים שהוגדרו לעיל טעונים פירוט ליעדים אופרטיביים שחלקם ישולבו בתכנית הפעולה של מחלקות העירייה השונות וחלקם יבוטא כ"אמצעים תכנוניים" במסגרת תכנית האב לשכונה. כדי לקבוע את אסטרטגיית הפיתוח להשגת המטרות והיעדים (הכוללת מדיניות פעולה ברת ביצוע), יש להגדיר תחילה את ה"חזון" של השכונה או את אופי השכונה אליה אנו שואפים להגיע בסופו של התהליך. הגדרת אופי השכונה חייבת להיעשות תוך הבנה כוללת של המערכת השכונתית ושחקניה, הכרת המשאבים והאפשרויות המשתנות, וגיוסם להגדרה ולישום מדיניות הפיתוח בשכונה.

לצורך כך נערכה סדרה של סדנאות תחומיות בשיתוף הציבור, מהן הוגדרו מספר חלופות אפשריות לאופי השכונה. בנוסף למערך הסדנאות התחומיות נערכה סדנא נוספת להערכת החלופות שהוגדרו לאופי השכונה (ראה הסבר מפורט יותר בפרק 15 בהמשך), וארבעה מפגשים ציבוריים בהם הוצגו שלבי התכנית בפני כלל הציבור ונשמעה עמדתם. לוח 14.1 מציג להלן את נושאי המפגשים והסדנאות ומועדם.

לוח 14.1: מערך שיתוף הציבור בקביעת מדיניות הפיתוח-מפגשים וסדנאות תחומיות.

		מועד
		נושא המפגש/הסדנא
		מפגש ציבורי להגדרת בעיות
		15.03.2000
		מפגש ציבורי להגדרת מטרות ויעדים
		12.04.2000
אופי השכונה	סדנאות נושאיות	15.06.2000
תנועה ותחבורה		19.06.2000
שירותי ציבור ושטחים פתוחים		20.06.2000
עיצוב וחזות השכונה		26.06.2000
בעלי עסקים		10.07.2000
עובדים זרים		02.08.2000
		סדנא להערכת חלופות
		24.07.2000
		מפגש ציבורי להצגת החלופה הנבחרת
		22.08.2000
		מפגש ציבורי להצגת התכנית
		06.12.2000

הסדנאות התחומיות נערכו כולן בשעות הערב כדי לאפשר למשתתפים להגיע (שלא על-חשבון שעות עבודתם). הסדנאות נערכו במועדון הקשישים הממוקם במיקום מרכזי ונגיש בתוך השכונה. סדנת בעלי העסקים נערכה בשעות הבוקר בהתאם להעדפתם, הסדנא עם העובדים הזרים נערכה במסיל"ה (מרכז סיוע לעובד הזר), שבאזור התחנה המרכזית החדשה.

הסדנאות ערכו כ- 3-4 שעות כל אחת, והן נערכו סביב שולחן עגול ובצורה של סבב שאיפשר את התבטאותם של כל המשתתפים. בכל הסדנאות השתתפו תושבים, נציגים מאגפי העירייה השונים ובעלי עסקים מהשכונה. מערך הסדנאות כלל את הסדנאות הבאות

1. סדנא בנושא אופי השכונה – בסדנא זו הועלו על-ידי המשתתפים חלופות לאופי השכונה, מנקודת מבט אישית.
2. סדנא בנושא תחבורה, תנועה וחניה – בסדנא זו עסקו בעיקר בנושאים של תנועה פנימית בשכונה, תחבורה ציבורית וחניה.
3. סדנא בנושא שירותים ציבוריים בשכונה – דיון בצרכים קיימים ועתידיים, מדיניות ואמצעים להשגתם.
4. סדנא בנושא עיצוב וחזות השכונה – דיון בעקרונות ומדיניות העיצוב בשכונה.
5. סדנא עם בעלי עסקים בפלורנטיין – בסדנא זו נכחו בעיקר בעלי עסקים ודנו בנושאים הקשורים למסחר ולמלאכה בשכונה.
6. מפגש עם נציגי עובדים זרים בשכונה – בסדנא זו הועלו הבעיות והצרכים של העובדים הזרים.
7. סדנא להערכת חלופות לאופי השכונה – בסדנא זו עסקו בהגדרת החלופות האפשריות לאופי השכונה והערכת החלופות בצורה מובנית.

14.2 סדנאות תחומיות

מערך הסדנאות כלל כאמור חמש סדנאות תחומיות, מפגש עם עובדים זרים וסדנא נוספת להערכת חלופות. להלן מובאים תקצירי המפגש והסדנאות התחומיות. בסעיף 15 בהמשך מובאת הערכת החלופות כפי שנערכה בסדנא שיוחדה לכך.

14.2.1 תקציר הסדנא בנושא אופי השכונה

הסדנא התקיימה ב- 15.6.00. בסדנא הועלו מספר חלופות לאופי השכונה והצעות לפתרון בעיות קיימות. להלן החלופות והנושאים המרכזיים כפי שהועלו על-ידי המשתתפים בסדנא (ראה גם *נספח 14.1* – סדר היום לסדנא בנושא אופי השכונה):

- לשכונת פלורנטין יש אופי קיים. צריך לשמרו. כדאי לחזק את העוגנים הקיימים והרחובות המרכזיים, כולל הדגשת האופי הייחודי שלהם כמו למשל: רחוב התבלינים, רחוב הרהיטים וכדומה.
- שידרוג של רחוב הרצל ולוינסקי יגרוור שיפוצים ושידרוג של הרחובות מסביב.
- העלאת פלורנטין על מפת התיירות של העיר, בדגש על אומנות ועיצוב.
- יש להפוך את השכונה ליותר ידידותית להולך הרגל – יצירת מקומות מפגש, שטחים ציבוריים ומדרחובים נעימים לתושבים.
- הפרדת בתי המלאכה מאזורי המגורים.
- הפיכת פלורנטין למרכז תרבותי גם ברמה העירונית.
- יש צורך במשיכת אוכלוסיה חזקה ומשכילה לשכונה.
- ניתן לפתח את פלורנטין כשכונת מעבר טובה. כלומר מקום שבו גרים אנשים מספר שנים ועוברים הלאה. למשל סטודנטים. הדיור בפלורנטין צריך להיות יחסית זול. ניתן לפתח בשכונה את הדיור להשכרה. צריך למשוך זוגות צעירים, אומנים, מעצבים שיגורו ויעבדו בשכונה עצמה. השכונה אינה מתאימה לגידול ילדים.
- יש לחזק את הקשר של פלורנטין עם השכונה הסמוכה נווה צדק. אם הרכבת הקלה תעבור בשטח שבין השכונות, אין סיכוי שייווצר הקשר הזה.
- כדי למשוך צעירים ולשמור על דיור זול צריך לחשוב על מנגנונים של עזרה בשכר לימוד, עזרה בשכר דירה וכדומה.
- פלורנטין צריכה להיות שכונה הטרוגנית מבחינה תרבותית, אתנית ואדריכלית. צריך לשמר את המגוון הרחב הקיים הן של האוכלוסיה והן של הפעילויות שבה, ולחזקו. אם השכונה תשודרג, ויהיו מוסדות ציבור, יבואו גם משפחות עם ילדים להתגורר בה.
- שכונת פלורנטין צריכה להיות שכונה אנושית. כיום המכוניות נשמעות בה יותר מאנשים. יש רעש בלתי פוסק של תחבורה וציפצופים, נכנסות משאיות שאינן מתאימות לקנה המידה של השכונה, קיימים מחסנים של חומרים דליקים ועסקים מטרידים כמו נגריות, מוסכים וכדומה, אפילו בסמוך לגן ילדים.
- חשוב להקפיד על כלכלה שכונתית אינטימית כפי שקיימת היום. לא מעוניינים בכניסתן של רשתות גדולות לתוך השכונה.
- אסור להפוך את פלורנטין למשהו דמוי הרובע היהודי בירושליים או יפו העתיקה. אסור "לצחצח" את השכונה ולעצבה יותר מידי כי אז היא תהפוך למשהו סטרילי ותאבד את ייחודה. מאידך, יותר ניקיון ואכיפה ישפרו מאוד את מצבה.

- חשוב לזכור שלהוצאת עסקים יש השלכות רבות. בין היתר, פגיעה בשלשלת ייצור קיימת, סגירת עסקים קטנים שלעולם לא יוכלו להתרומם ולהיפתח מחדש. כמו-כן, במקומות אחרים ראו שכאשר מתפנים שטחים מעסקים, נכנסים עסקים אחרים כמו פאבים למשל, שגם הם מהווים מטרד.

- השכונה מחולקת לשני חלקים ברורים. בדרום היא שכונת מגורים שהולכת ו"מתנקה" מעסקים. בצפון עדיין שולטים העסקים יותר מכל. רצוי ל"זחול" עם המגורים גם צפונה, תוך השארת המסחר והוצאת העסקים שאינם מתאימים מבחינה סביבתית.

14.2.2 תקציר הסדנא בנושא תחבורה/תנועה וחניה בפלורנטיין

הסדנא התקיימה ב- 19.6.00. להלן הנושאים המרכזיים שהועלו על-ידי המשתתפים בסדנא וזכו להסכמה רחבה בקרב כלל הנוכחים (ראה גם נספח 14.2 – סדר היום לסדנא בנושא תנועה וחניה):

- ניתן ורצוי להגביל את שעות הפריקה והטעינה של סחורות בשכונה למשל לפעמיים ביום, בשעות הבוקר ואחר-הצהריים.
- ניתן להגביל את גודל הרכבים המקסימלי שיכנס לשכונה, בהתאם לרחובות הצרים של השכונה.
- פתרון בעיות החניה יכול להיות בין היתר על-ידי הסעות מאורגנות של בעלי עסקים מחניונים שממוקמים מחוץ לשכונה אל נקודות פיזור בשכונה עצמה.
- יש מקום לאתר ולהפוך מספר רחובות למשולבים, שבהם תותר כניסת כלי רכב רק בשעות מסויימות.
- יש לבצע שינויים בהסדרי התנועה כך שיימנעו צווארי בקבוק כמו למשל ברחוב וולפסון, פינת רחוב הקישון.
- התחבורה הציבורית לשכונה מצויינת. הזמינות והנגישות טובה. לא רצוי להכניס את התחבורה הציבורית לתוך השכונה.

נושאים נוספים שהועלו בסדנא:

- בעיית רעש שנובעת מציפצופים של רכבים.
- בעיית אופנועים החונים על מדרכות וחוסמים אותן.
- הנסיון בערים אחרות מראה שעל-ידי הכנסת אי תנועה בנוי, נמנעת עצירה של רכבים במרכז הכביש והתנועה זורמת יותר טוב (מדובר בצירים רחבים יחסית כמו רחוב הרצל).
- אחד הפתרונות למחסור בחניה הוא איחוד מגרשים כדי לאפשר בניית חניה תת-קרקעית (המגרשים הקיימים צרים מידי ואינם מאפשרים זאת).

14.2.3 תקציר הסדנא בנושא שירותים ציבוריים ושטחים פתוחים

הסדנא התקיימה ב- 20.6.00. להלן הנושאים המרכזיים שהועלו על-ידי בסדנא וזכו להסכמה רחבה בקרב כלל הנוכחים (ראה גם *נספח 14.3* – סדר היום לסדנא בנושא שירותי ציבור):

- אין מענה מספק לקשישים המתגוררים בשכונה.
- כיוון שאין סף כניסה לשירותים שונים שילדים צורכים, התגבש רעיון, להקים שירות ספציפי אטרקטיבי בפלורנטיין, כך שימשוך ילדים משכונות סמוכות ויעלה את סף הכניסה. במקביל יכולים ילדי השכונה להשתתף בפעילויות ושירותים הניתנים בשכונות הסמוכות.
- כיוון שאין שטחים זמינים לפיתוח גינות בשכונה, יש חשיבות גדולה למאמץ ליצירת חצרות ירוקות משותפות שימשו את הבניין עצמו.
- יש פוטנציאל ורצון להקמת מרכז תרבותי בשכונה (לא רק מתנ"ס). מדובר על מרכז שימש את השכונה ויוכל לשמש גם ברמה הכלל עירונית.
- עלה רעיון של הקמת בית-ספר לתיאטרון רחוב.
- יש צורך לסמן מעברי חציה פעילים.

14.2.4 תקציר הסדנא בנושא עיצוב וחזות השכונה

הסדנא התקיימת ב- 26.6.00. הנושאים שנדונו בסדנא היו: גובה הבניה הרצויה ותקנות התב"ע הקיימת, מדיניות שימור מבנים ואחידות בעיצוב כולל ופרטני מול פלורליזם. להלן הנושאים העיקריים שעלו על-ידי המשתתפים בסדנא (ראה גם *נספח 14.4* – סדר היום לסדנא בנושא עיצוב וחזות השכונה):

- נעשתה בעבר עבודה על שילוט בשכונה, וניתנו המלצות לדגמים שונים של שילוט מועדף. ההמלצות מעולם לא יושמו.
- לא רצוי לסמן את כל השכונה לשימור וגם לא כמות נכבדה של בתים בתוכה. חשוב לסמן את הבתים שיש להרוס, ולקבוע מדיניות שיש בה איזון בין הפעילויות השונות של השכונה לבין השמירה על האיכויות האדריכליות של המבנים.
- בניינים חדשים צריכים להיבנות בשפה של השכונה ולא בניגוד גמור לסביבה. מאידך, יש מקום לפלורליזם ולשימוש בחומרים והדגשים חדשניים, כי גם זה מהווה חלק מהדינמיות של המקום.
- רצוי לשמור על גובה בניינים אחיד ונמוך ככל שניתן.

- יש לשדרג את שדרות וושינגטון ולהפוך אותם לחלל ציבורי המהווה מוקד. צריך להוציא משם חלק מהעסקים כמו מוסכים ומפעלים שהם בניגוד גמור לאופי הרחוב.
- השימור קשור באופי השכונה. הוא יבליט את אופיה הארכיטקטוני ויביא גם לשידרוגה. אבל חלק מהשימור הוא העלאת המודעות וחינוך התושבים עצמם לכך.
- יש לשמר את העוגנים הייחודיים של המסחר בשכונה – המנורות, התבלינים, הרהיטים, בעיקר בחלקה הצפוני.
- שימור חייב לבוא יחד עם הפנים של המבנים. אין משמעות לשיפוץ חיצוני כאשר הפנים הוא לחלוטין רקוב. יש בשכונה אוכלוסיה קשת יום שעבורה כל נושא השימור והשיפוץ נופל כנטל כבד שלא ניתן לשאת בו.
- חייבים לשפר את התאורה בשכונה.
- צריך למצוא מנגנונים לשיפוצה ושיקומה של השכונה גם ללא תוספת הבניה.
- זכויות הבניה שייכות לבעלי הנכסים, ולכן לא ניתן להגביל את תוספות הבניה. מאידך, אם היישום של השיפוץ ייעשה בחלקו על-ידי התושבים עצמם, העירייה יכולה לעזור במימון ובהנחיה. במקומות רבים בעולם מקובל שהתושבים מתארגנים בעצמם ומשפצים במו ידיהם אלמנטים שונים ברחוב, גדרות, דואגים לגינון וכדומה. העירייה מצידה יכולה לממן חלק מהחומרים, השתילים וכו'.
- חייבים לתת תמריצים לטיפול בחצרות. צריך לאכוף את פינוי החצרות ממפעלים ופעילויות חורגות ומזהמות, ומאידך להפעיל את פרויקט החצרות הירוקות המשותפות.

14.2.5 תקציר הסדנא עם בעלי עסקים

הסדנא התקיימה ב- 10.7.00. הנושאים שנדונו בסדנא היו: תחבורה ומסחר, חזיתות ומדרכות, מדיניות שילוט ושימור, פינוי אשפה ואפשרויות להתארגנות עצמית של בעלי עסקים. להלן הנושאים המרכזיים שהועלו על-ידי המשתתפים בסדנא (ראה גם *נספח 14.5* סדר היום לסדנא עם בעלי עסקים בשכונה):

- יש צורך להוציא את המשאיות והרכבים שמובילים סחורה אל מחוץ לשכונה. אין סיבה שהם יחנו בתוכה. צריך למצוא לרכבים אלו חניה במרחק סביר, אך מחוץ לשכונה.
- פריקה וטעינה יכולה להיעשות בשעות מסויימות. רוב הסוחרים מעדיפים שיהיה סדר ברחוב, והגישה תהיה נוחה יותר. ניתן להגיע להסכמה עם הסוחרים שהפריקה והטעינה תוגבל למשל עד השעה 9:00 בבוקר ומהשעה 17:00 אחר-הצהריים.
- אין שילוט לחניונים פרטיים ולכן מרבית האנשים המגיעים לשכונה אינם מודעים לקיומם. אם העירייה תעזור בנושא זה, היא גם תטיב עם האזרחים שמגיעים לשכונה.

- המסחר יכול להיות בשיתוף עם המגורים בשכונה. מאידך, בתי המלאכה מהווים בעיה סביבתית. רצוי לסלק את הנגריות המרעישות, המסגריות, בתי מלאכה לעיבוד שבבי ומוזהמים אחרים מהשכונה.
- כדאי להקים תחנת מוניות בשכונה, ואולי אף לחשוב על הכנסת מספר אוטובוסים לרחוב הרצל.
- חלק ניכר מהסוחרים תומכים במציאת פתרון חניה עבורם מחוץ לשכונה, והגעתם באמצעות הסעה מרוכזת לשכונה. כך תתפנה חניה לקהל הקונים והצרכנים שמגיע לשכונה. הוצע גם לאתר מקום להקמת מגדל חניה שתהיה בו עדיפות לחניה של בעלי עסקים ותושבים, והשאר בתשלום מלא.
- קיימים רחובות כמו בן-עטר, בנבנישתי וכדומה, שהם רחובות קטנים וצרים שניתן להגביל את כניסת התנועה לתוכם למעט לצורך פריקה וטעינה.
- צריך להסדיר את התאורה, הספסלים, להוסיף ירק ועצים כדי שיהיה נעים להסתובב. בנוסף חייבים להגביר את האכיפה והשילוט בשכונה.
- את השיקום של פלורנטין צריך להתחיל ברחוב אחד גדול כמו למשל בהרצל. שיפוץ יסודי ורציני של הרחוב הזה יגרור אחריו כבר את הסביבה כולה.
- קיימת בעיה קשה של פריצות לעסקים בשכונה. חייבים להפעיל שיטור באופנועים כדי למגר את התופעה. אולי ניתן להתאגד ולהפעיל זאת באופן פרטי.
- כדאי לחשוב להגביל את החניה ברחוב הרצל רק לצד אחד של הכביש, יחד עם אכיפה מוגברת ברחוב, כך שניתן יהיה ליסוע בו והוא לא יהיה פקוק מרבית שעות היום כפי שהוא עכשיו.
- יש למצוא מקום להסדרת שירותים ציבוריים בשכונה, כולל פתרון לצואת הכלבים.
- הפיתרון לחלק מבעיית האשפה בשכונה הוא להציב עוד דחסניות.
- ניתן להקים ועד מרכזי של בעלי עסקים בשכונה, שיעסוק בנושאים משותפים. הועד צריך לכלול למשל, שני נציגים מכל ענף, ונציג של התושבים.

14.2.6 תקציר המפגש עם העובדים הזרים

המפגש התקיים ב- 2.8.00. במפגש הועלו בעיקר הבעיות והצרכים של העובדים הזרים. להלן הנושאים המרכזיים שהועלו:

העובדים הזרים גרים בשכונה עקב המחיר הזול של השכירות. על-פי עדותם, לרוב הקהילה אין כוונות השתקעות קבע בארץ. כל עלייה במחירי הדיור עלולה לגרום למעברים דיוריים בשל חוסר חוסנם הכלכלי.

עיקר הבעיות בשכונה :

- רעש רב וצעקות עד כדי שיהווה מניע לעזיבת השכונה.
- לכלוך ופסולת תעשייתית שהופכים את המקום לא ראוי למגורים.
- תשתיות פיזיות לקויות וחסרות.
- בעיות חניה ופקקים.
- צואת כלבים ברחובות.
- תדמית השכונה היא של אומנים ופריקים. התדמית הזו אינה מתאימה לאורח החיים של המשפחות והעובדים הזרים.
- קיימת תופעה של התעמרות של בעלי בתים – יש החמרה רבה עם הזרים, ומעמדם כדיירים רגיש ביותר. עקב כך, העובדים הזרים נאלצים לעבור דירה לעיתים תכופות.
- השטחים הפתוחים מהווים מקום מפגש של חסרי דיור, דבר המפריע את השקט ואת תחושת הביטחון בשכונה.

הצרכים העיקריים של קהילת העובדים הזרים :

- מקום לגני ילדים מוסדרים.
- שירותי עזרה משפטית בנושא הדיור בשכונה.
- ספרייה רב לשונית.
- עזרה בשכר דירה למבנה הכנסייה.
- מקום להכשרה מקצועית לקהילה (לגננות, טכנאים וכדומה).
- מקום לקיום חוגים שונים.
- הידברות להפחתת הזרות והניכור – אולי בית רב לאומי, תכניות תרבותיות, תיאטרון, פסטיבלים וכדומה.
- מקום לעסוק באופן מוסדר בספורט.